Av. Hazar Can Kıpçak Kalabak Mah. 3275 Sk. No:34 Urla/İZMİR İzmir Baro Sicil: 14382 Tel: 0506 410 3400 E-Mail: hkipcak@hotmail.com	**Av. Ahu Tahmilci** Mansuroğlu Mah. 288/3 Sk. No:3 Selvili 2 Apt. Kat:1 D:2 Bayraklı/İZMİR İzmir Baro Sicil: 13005 Tel: 0232 441 8299 – 0535 618 3948 E-Mail: ahutahmilci@hotmail.com	**Av. Osman Betal Özay** Abide-i Hürriyet Cad. No.154/4 Şişli – İstanbul İstanbul Baro Sicil No : 31480 Tel: 0212 225 8673
Av. Nart Atik Şehit Polis Fethi Sekin Cad. No:2D:301 Bayraklı/İZMİR İzmir Baro Sicil: 10341 Tel: 0505 308 3377 E-Mail: nart@nartatik.com	**Av. Senih Özay** Cumhuriyet Bulv. No:285/1 Gül Apt. D.1 Alsancak/Konak/İZMİR İzmir Baro Sicil : 1741 Tel:0532 656 0809 Tel: 0232 421 0094-95-96 E-Mail: avsenih@gmail.com	**Av. Nefne Gül ATİK** Adalet Mah. Manas Bulvarı No:39 K:34 No:3408 FolkartTowers Bayraklı/İZMİR İzmir Baro Sicil: 13265 Tel: 05059826665 E-Mail: nefne@nefneatik.av.tr
Av.Mehmet Seçilmiş Adres: 288/6 Sk. No:6/4 Yücel Yılmaz A Blok Bayraklı/İzmir İzmir Baro Sicil:9955 Tel:0532 646 75 46 Email: mehmetsecilmis@hotmail.com	Ö AVUKATLIK ORTAKLIĞI	**Av. Birkan Sonkaya** Buca Koop. Mah. 1412 Sk. No:10 K:6 D:14 Buca/İZMİR İzmir Baro Sicil: 15041 Tel: 0506 924 1464 EMail:birkansonkaya35@hotmail.com
Av. Ensar Aktürk Manavkuyu Mh. Yüzbaşı İbrahim Hakkı Cd. No:46/1 B Blok Kat:1 Daire:2 Bayraklı/İzmir Tel: 0538 696 9405 E-Mail:ensarakturk@gmail.com İzmir Baro Sicil:15605	**Av.Fatih Emirhan Berber** Adres:288/6 Sk. No:6/4 Yücel Yılmaz A Blok Bayraklı/İzmir İzmir Baro Sicil:16097 Tel:0316578069	**Av. Mustafa Batuhan Çelik** Adres: 288/6 Sk. No:6/4 Yücel Yılmaz A Blok Bayraklı/İzmir Tel: 0554 441 48 40 İzmir Baro Sicil:15743
Av. Anıl Kayışoğlu Tel:0552 576 35 58 Adres: Cumhuriyet Bulv. No:285/1 Gül Apt. D.1 Alsancak/Konak/İZMİR Mail:anilkayisoglu@gmail.com	**Stj.Av.Hilal Elbüken** Tel:0554 301 73 63 Adres: Cumhuriyet Bulv. No:285/1 Gül Apt. D.1 Alsancak/Konak/İZMİR Mail: hilalelbukenn@gmail.com	**Stj.Av. Ege Dilik** Tel:0545 898 7766 İzmir Baro Sicil :16044 E-mail :egedilik@gmail.com

57.1.Gökovada garip şeyler yapılmak isteniyo…

Sezin,

Gökova AKYAKA Halkı ve ileri gelenlerinin 6.12.2016 yılı … Raporu ile başlayan mesele ile ilgilendikleri belli güzel ama bir yanlışlık eksiklik gedik var.
Onu ortaya koymaya çalışacağım.
Bu rapor stratejik çed'e benzer bir şey diyebilirsek de Devletin bir tasarrufu değildir Takdir edersin. Yeni Hukumet hız adına böyle BİR RAPOR İHALE İLE YAPTIRILIR VE YÖNETMELİKTEKİ KOMİSYONA SUNULUR. BU DOĞRULTUDA KOMİSYON DİYELİM ÖNERİ DOĞRULTUSUNDA SİT DERECESİ DEĞİŞTİRİR VEYA LİMAN VEYA MARİNA YAPILSA İYİ OLUR DEDİ DİYE KARAR ALINIR.İŞTE TASARRUF DENEBİLİR. BAKAN OLURU ÇIKTI İ,ŞTE TASARRUF DENEBİLİR. YAPI YASAĞI İÇEREN KARAR BU DENİYORSA CUMHURBAŞKANI KARARI İLE TOPARLANIR DÜZDÜZ EDİLİR İŞTE BU TASARRUFTUR.
6.12.2016 TARİHLİ BAKAN OLURU ÜZERİNDEN 60 GÜN GEÇMEKLE DAVA SÜRESİ KAÇIRILMIŞ
BİLMİYORUM BU OLURDA YAPI YASAK OLUP CUMHURBAŞKANI NA GİTTİ DE ONUN DA ALAKALAI BİR KAREARI VAR MI ACABA ? VARSA GÖRELİM DÜŞÜNELİM. VRASA DA SANIRIM ONLARDA DA 60 GÜN GEÇTİ.
ŞİMDİ KALA KALA GELE GELE BU RAPORA DAYALI KOMİSYON KARARI VE VEYA BAKAN OLURU VE VEYA Cumhurbaşkanı kararına dayalı ikincil işlem tasarruf var mı… o nerede görelim.. ona karşı dava açalım ve o davada bu raporun zaaflarını tartışalım.(Mesela Datçada bu raporun celp edildiği bir işlem ve dava olduğu hissediliyor. Dosyası numarası bulunup incelenmelidir.)
Akyakada yeni son 60 gün için de bir tasarruf gözlenmeli ve davacılar belirlenip noterden avukat tutulup dava dilekçesi yazılıp açılmalı açılırken bilimci dostlardan yardım medyadan yardım ve sivil itaatsizlikler planlanmalıdır.
Şimdilik bu kadar…

Senih Özay

e ve Şehircilik Bakanlığı
Ankara

Konu: Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Araştırma Raporu'nun onayının iptal edilmesi

Bakanlığınız tarafından hazırlatılan Muğla Dört Ekolojik Temelli Araştırma Raporu'nun Gökova bölgesi ile ilgili bölümü Muğla Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 1.11.2016 tarih ve 59 sayılı kararı, 6.12.2016 tarihli Bakan oluru ile kabul edilmiştir.

Kabul edilen bu rapor doğrultusunda Bakanlığınız tarafından Gökova bölgesinde Doğal Sit Alanlarının koruma statülerinin tanımları ve koruma dereceleri değiştirilmiştir. Bu bağlamda Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesinde daha önce 1. Derece Doğal Sit Alanı statüsünde iken

korunabilen alanlarda yapılan değişiklikler sonucunda artık inşaatlar ve yatırım faaliyetleri yapılabilmekte, uluslararası sözleşmelerle koruma altında olan flora ve faunanın korunması mümkün olamamaktadır.

Raporun onaylanmasından itibaren Anayasal Bilgi Edinme Hakkı kapsamında yurttaşlar olarak ulaşmaya çalıştığımız bu raporu ne yazık ki görme imkanımız olmadı, CİMER üzerinden yapılan başvurulara Bakanlığınız tarafından olumlu cevap verilmedi. Nihayet dört yıl sonra Datça'da açılan bir dava bağlamında mahkemeye ulaştırılan raporun kopyasının davacı taraflar tarafından kamuoyu ile paylaşılması ile raporu inceleme imkânı edindik. Muğla Çevre Platformu Gökova Meclisi raporla ilgili bir değerlendirme yaparak kamuoyu ile paylaştı.

Diğer yandan Sayıştay'ın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019 Yılı Denetleme Raporu'nun yayınlanması ile Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'nun hazırlanış sürecinde meydana gelen mevzuata aykırı noktaları da inceleme imkanı bulduk.

Talep:
Gökova bölgesinde faaliyet gösteren biz sivil toplum örgütleri temsilcileri olarak gerek Sayıştay'ın raporu, gerekse Muğla Çevre Platformu Gökova Meclisi'nin raporları birlikte değerlendirerek; ulusal ve uluslararası mevzuata aykırı, bilimsel etik ve anlayışla örtüşmeyen birçok nokta içermesi nedeni ile Bakanlığınızın Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Araştırma Raporu'na verdiği onayın ve bu rapora dayandırılarak Gökova Doğal Sit Alanlarının Koruma Statülerinde yapılan değişikliklerin iptal edilmesini;

Doğal Sit Alanları ile ilgili Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunun ekte belirtilen eksiklikler giderilerek yeniden; halkın katılımının, şeffaflığın, bilimsel yeterliliğin, ulusal ve ulusalarası mevzuata uygunluğun sağlanarak koruma esaslı olarak yeniden hazırlanmasını talep ediyoruz.

Saygılarımızla,

EK: GÖKOVA EKOLOJİK TEMELLİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA RAPORUNUN İPTAL GEREKÇELERİ

EK: GÖKOVA EKOLOJİK TEMELLİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA RAPORUNUN İPTAL TALEBİNİN GEREKÇELERİ

İptal istemimizin gerekçeleri aşağıdadır:

Raporun Hazırlanmasında Kullanılan Yöntemle İlgili Eleştiriler

Ekolojik temelli bilimsellik iddiasındaki bir çalışmanın, olay ve olguları bağlamlarından koparmadan içinde gerçekleştiği koşullarla birlikte çok boyutlu değerlendirmek, zaman ve mekan içinde değişen anlamlarını keşfetmeye çalışmak ve elde edilen sonuçları insan toplumlarını da içeren ekosistemin yararına olacak şekilde kullanmak gibi bir kaygısı olmalıdır. Böyle bir analizin, doğrudan parçalardan bir ya da daha fazlasına ayrı ayrı yoğunlaşmak yerine, öncelikle zaman-mekânda değişmekte olan bütünü göz önüne alması; sonrasında parçalara haksızlık etmeden bütün-parça ilişkilerini dinamik olarak analiz etmesi gereklidir.

Konu ekoloji olduğunda bu tür bir analiz daha da önem kazanmaktadır. Çünkü ekosistem birçok canlı ve cansız varlığın oluşturduğu karmaşık ilişki ve süreçlerden oluşmaktadır ve biyolojik ve jeolojik özelliklerin tek tek birimlere indirgenerek sayısallaştırılması, çoğu kez bu ilişki ve süreçlerin gözden kaçırılmasına yol açmaktadır. Söz konusu rapor hazırlanırken bu çok boyutluluk görünüşte kalmış, statik bir analiz yapılmış, hem nicel hem de nitel bir analiz yapıldığı iddiasına karşın doğal sit alanlarının koruma kategorilerinin belirlenmesinde büyük oranda koruma derecelerinin düşürülmesine olanak veren nicel analiz (AHP) esas alınmıştır. Oysa ele alınan alanların belirlenen nitel ve nicel özellikleri hep birlikte özellikleri göz önünde bulundurulup, saptanan bozulmaların onarımına olanak verecek önlemler alınarak, koruma alanı hem genişletilebilir hem de koruma derecesi yükseltilebilirdi.

Doğal Sit Koruma Derecelerinin Düşürülmesi ÇŞB'nin Yönetmelik ve Teknik Esaslarına Uygun Değildir

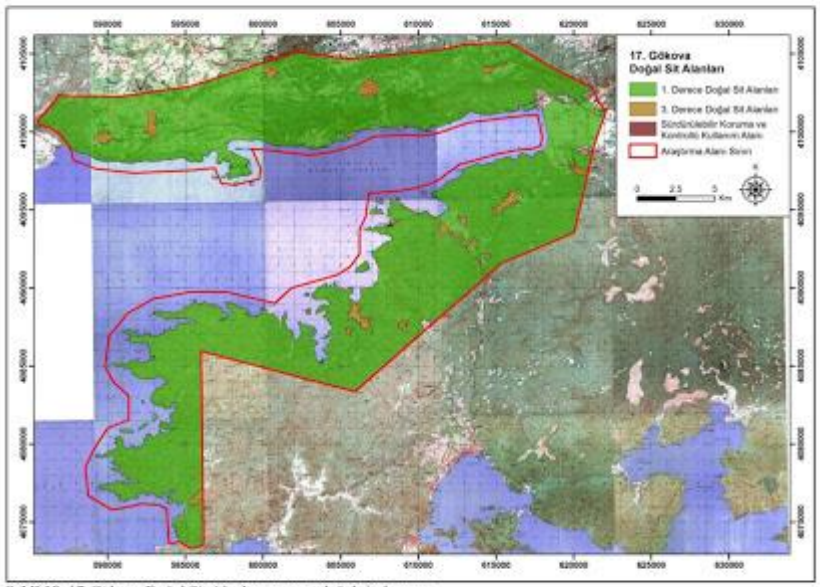
Öncesinde 1. Derece Sit Alanı statüsüne sahip alanların büyük bir kısmının, Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma çalışması sonucu araştırma alanında tespit edilen insan faaliyetleri kaynaklı ekolojik bozulmalar neden gösterilerek koruma derecelerinin düşürülmesi, raporların hazırlanmasına dayanak oluşturan **Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik**'te (19. Temmuz 2012, sayı 28358) bulunan Korunan alanların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve korunmasında uyulması gereken *"Korunan alanların doğallığını muhafaza etmek ve mevcut koruma değerlerinin devamlılığının sağlanması esastır"* Madde 5(1) ve *"Ekolojik dengeyi bozacak herhangi bir faaliyete izin verilmez" Madde 5(k), "Korunan alanlarda bozulmuş ya da bozulmaya yüz tutmuş ekosistem ve habitatların onarılması, ekolojik rehabilitasyonu, ekolojik restorasyonu yapılır"* Madde 5(h) ve *"Çevre üzerinde ciddi veya tamiri mümkün olmayan tehditlerin varlığında, bilimsel kanıtların ortaya çıkmasını beklemeden gerekli önlemler alınır"* Madde 5(j) ilkelerine de uygun olurdu. Bu ilkeler ve sözü geçen yönetmeliğin tamamı okunduğunda, alanda çalışan bilim insanlarının kanaat oluştururken koruma amacını esas almasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Oysa, yapılan çalışmada büyük bir alanın önceki koruma derecesinin altına düşürülmesi, yönetmelikte belirlenen bu temel ilkelere uyulmadığını göstermektedir.

Ekoloji ve koruma yanlısı bilimsel bir yaklaşım, Gökova bölgesindeki önceki daha yüksek koruma derecelerine sahip alanların bile sınırlarının, aslında habitat bölünmesine yol açtığını görüp koruma alanını bu durumu düzeltecek biçimde genişleten bir yaklaşım benimsemeliydi. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın **Doğal SİT Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar (2013)** raporunda *"temel yaklaşım; kritik türlerin yayılım sınırları esas alınarak alanın*

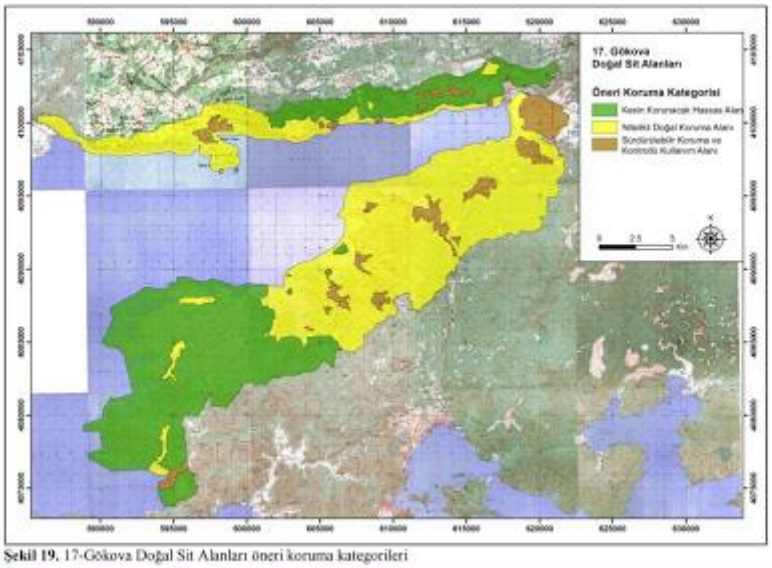
tür çeşitliliğinin (flora ve fauna), habitat özelliklerinin, yayılım ve beslenme alanı sınırlarının tespit edilmesidir" (s.7) dendiği ve bu raporlarda habitat bütünlüğünün göz önüne alınması doğal sitlerin genel değerlendirilmesinde önemli kriterlerden biri olduğu halde (s.15) Dört Mevsim Ekoloji Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'nda bu yapılmamıştır. Bu da raporlar hazırlanırken ilgili yönetmelik ve teknik esaslara uyulmadığını göstermektedir.

Yine ekoloji yanlısı bir yaklaşım, çalışma yapılan alanda ekolojik açıdan bir bozulma gördüğünde buranın koruma derecesini düşürmek yerine bu bozulmanın nedenlerine inerek, onu onaracak, mümkünse eski haline getirecek önlemler alınmasını sağlayacak şekilde yönetim planları oluşturulmasını öngörmeliydi. Bu da Korunan Alanlar yönetmeliğinin *"Korunan alanlarda ekosistem işlevlerinin sürekliliğini amaçlayan yönetim planı çalışmaları yapılır"* Madde 5(f) ilkesine uygun olurdu.

Örneğin, Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'nda Gökova doğal sit alanında olumsuz etkilere yol açan insan kaynaklı etkenler olarak yapılaşma, kaçak avcılık, tarımsal, turizm ve endüstriyel aktiviteler vb. gösterilmiştir. Bütünsel olarak bakıldığında olumsuz etki düşük olarak saptanmıştır (Tablo 18)[1]. Bu durumda yapılması gereken, yukarıda belirtilen **Maddeler 5 k, h ve j'ye** de uygun olarak, daha fazla bozulmaya yol açmadan, bu olumsuz baskıyı azaltmaya yönelik önlemlerin acilen alınmasıdır. Oysa gerçekte, eskiden 1. Derece sit statüsüne sahip çok büyük bir alanın koruma derecesi düşürülmüş ya da koruma kapsamından çıkarılmıştır. Bu durum Gökova Doğal Sit Alanının önceki ve Rapor'da önerilen ve onaylanan haliyle yeni durumunu gösteren aşağıdaki haritalarda açıkça görülmektedir.

Şekil 18. 17-Gökova Doğal Sit Alanları mevcut doğal sit durumu

Şekil 19. 17-Gökova Doğal Sit Alanları öneri koruma kategorileri

Raporda AHP hesaplamaları sonucu doğal sit alanının ağırlıklı olarak nitelikli ve sürdürülebilir koruma özellikleri göstermesine karşın, alanın küçük bir kısmının "Kesin Korunacak Hassas Alan" statüsünde bırakıldığı belirtilmiştir. Gerekçe olarak,
"*Gökova Doğal Sit Alanı'nın klimaks safhadaki doğal ormanlık ve makilik kısmı flora, fauna ve ekosistem açısından birlikte değerlendirildiğinde "alan, birçok küresel ve ulusal ölçekte dar yayılışlı türe ev sahipliği yapması, bölgesel ve ulusal ölçekte olağanüstü ekosistemleri barındırması, genel olarak insan etkisinden uzak olması, kendine özgü koruma amaçlarına ters düşecek nitelikteki insan faaliyetlerini bünyesinde bulundurmaması, basit müdahalelerle yönetilebilir özeliklere sahip olması" gibi nedenler göz önüne alındığında incelenen bu doğal alan "Kesin Korunacak Hassas Alan" özelliği taşıyan bir alan olarak değerlendirilmiştir* (s.147).

AHP'de çıkan sayısal değerlendirmeler yerine alanın bütün bu niteliksel özellikleri dikkate alınarak tümüyle Kesin Korunacak Hassas Alan statüsünde olmasının önünde ne engel vardı?
Uygulanan AHP tekniğinin sakıncalarından biri statik olmasıdır. Yani sadece araştırmanın yapıldığı dönemin verilerine göre belli sayısal kriterlerin sağlanıp sağlanmadığına bakılarak koruma dereceleri saptanmış, Gökova Bölgesi ile ilgili daha önce yapılan çok önemli çalışmalar göz önüne alınmamıştır.

Ön Değerlendirme Raporunun Yapılıp Yapılmadığı, Yapıldıysa Neden Ekolojik Temelli Araştırmanın Yapılmasına Karar Verildiği Belli Değildir

Zaman içindeki değişmelerin göz ardı edilmesi nedeniyle önceki daha yüksek koruma derecesinin düşürülmesi yeterince gerekçelendirilememiştir. Bu durum Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Doğal sit alanlarına ilişkin Teknik Esaslar raporunun *"Mevcut alanların değerlendirilmesi ve yeniden tespit yapılması için öncelikle ön inceleme yapılır ve ön değerlendirme raporu düzenlenir. Ön değerlendirme raporu neticesinde, bilimsel araştırma çalışmasının gerekliliğinin ortaya konulması durumunda Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu yapılır……(s.4). "Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporuna ihtiyaç olup olmadığının belirlenmesi için öncelikle varsa*

bu alana özgü yapılmış bilimsel çalışmalardan faydalanılacaktır" (s.8) ilkelerine uyulmadığını göstermektedir.

Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Rapor'dan önce Teknik Esaslar Raporunda öngörüldüğü gibi bir ön değerlendirme raporunun hazırlanıp hazırlanmadığı belli olmadığı gibi, Bölge ile ilgili önceki bilimsel çalışmalardan yeterince yararlanılmadığı Rapor'un kaynakçasından anlaşılmaktadır. (Bölge ile ilgili değinilmeyen önemli çalışmalara ikinci bölümde ayrıntılı olarak yer verilecektir.) Bu durumda raporda ele alınan alanlar, sadece statik bir biçimde içerdiği türlerin belli kriterlere uyup uymadığına göre değerlendirilmiş, koruma derecesi düşürülen alanların bu düşürmeyi gerekçelendirecek biçimde önceki durumuna göre nasıl bir değişim gösterdiği açıklanmamıştır. Zaman içindeki değişmelerin göz önüne alınmasını önleyen bu yaklaşım, ele alınan bölgede varsa ekolojik tahribatın nedenlerini de ortaya çıkarmakta yetersiz kalır. Oysa koruma yanlısı bir yaklaşım yukarıda belirtildiği gibi bozulmanın nedenlerini ortaya çıkarıp bunları gidermeye yönelik olurdu.

Biyoçeşitliliğin hızla azaldığı, ormansızlaşmanın hızlandığı, ekolojik krizin kendisini her zamankinden çok hissettirdiği ve yaşam ortamlarını tahrip ettiğimiz canlılardan bulaşan virüslerle hayatımızın keskin bir biçimde değiştiği bir dönemde doğal alanların nitel ya da nicel hiçbir gerekçeyle koruma derecesinin düşürülmesine izin verilmesi kabul edilemez. Bütün çabaların var olanın korunmasının ötesinde, doğanın kendisini olabildiği ölçüde yenilemesine, onarmasına olanak verecek düzenlemeler yapılması yönünde olması elzemdir.

Kurumsal Yapıdaki Eksiklikler

Düşündürücü olan diğer nokta, yapısı ve mevzuatı değiştirilmeden önce Çevre Bakanlığı'na bağlı, nispeten özerk bir kurum olarak çalışan ÖÇKK su samurlarının mevcut durumlarının araştırılması ve koruma stratejilerinin belirlenmesi için bir üniversite ile işbirliği içinde proje yürütebiliyordu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ihdas edilip ÖÇKK kısmi özerkliği kaldırılarak yalnızca talimatla görev yapan bürokratik bir yapıya dönüştürüldükten sonra bu tür çalışmalar artık Bakanlık tarafından hizmet satın alımı şeklinde ihale ile yapılır hale geldi. Bu dönüşümün sonucunda artık ekolojik temelli bilimsel çalışmalar adeta asıl niyeti açık eder biçimde bir gayrimenkul şirketine ihale edilebiliyor, o şirketin yaptırdığı bilimsel ciddiyetle bağdaşmayan çalışma ile aşağıda örneklediğimiz gibi su samurlarının yaşam alanları "modifiye alan" olarak sınıflandırılıp uluslararası sözleşmeler gereği korumaya devam etmek gerekirken yok ediliyor.

Gökova Raporunun Hazırlanış Süreci ve İçeriği Hakkında Eleştiriler

Dört Mevsim Ekolojik Temelli Araştırma Raporunun hazırlanış sürecinde katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi ilkelere uyulmamıştır. Raporlar hazırlanırken halk ve ilgili taraflar haberdar edilmediği gibi yıllarca "sır" olarak tutularak halkın gözünden kaçırılmıştır.

Sayın [redacted]

T.C. Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER)' ne yapmış olduğunuz 1600603495 sayılı başvurunuz 21.12.2016 tarihinde TABİAT VARLIKLARINI KORUMA İŞLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ 2 tarafından cevaplanmıştır:

644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) mevcut doğal sit alanlarının korunarak bilimsel kriterler ışığında alanın sahip olduğu biyo-ekolojik (flora, fauna, habitat), jeolojik, hidrojeolojik ve jeomorfolojik değerinin belirlenmesi ve önerilerin ortaya konulması amacıyla "Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik" ve "Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar" çerçevesinde doğal sit alanlarında dört mevsimi kapsayan "Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri" yapılarak yeniden değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar devam etmekte olup söz konusu proje sonuçlanmadan herhangi bir bilgi verilememektedir.
Bilgilerinizi rica ederim.

Başvurunuz ile ilgili tüm işlemleri BİMER'in internet adresinden takip edebilirsiniz.

BİMER'den yapılan bilgi edinme talebine verilen yanıt

Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi (Barselona) Sözleşmenin Akdenizde Özel Koruma Alanları ve Biyolojik Çeşitliliğe İlişkin Protokol'ünün 19. Maddesinde;

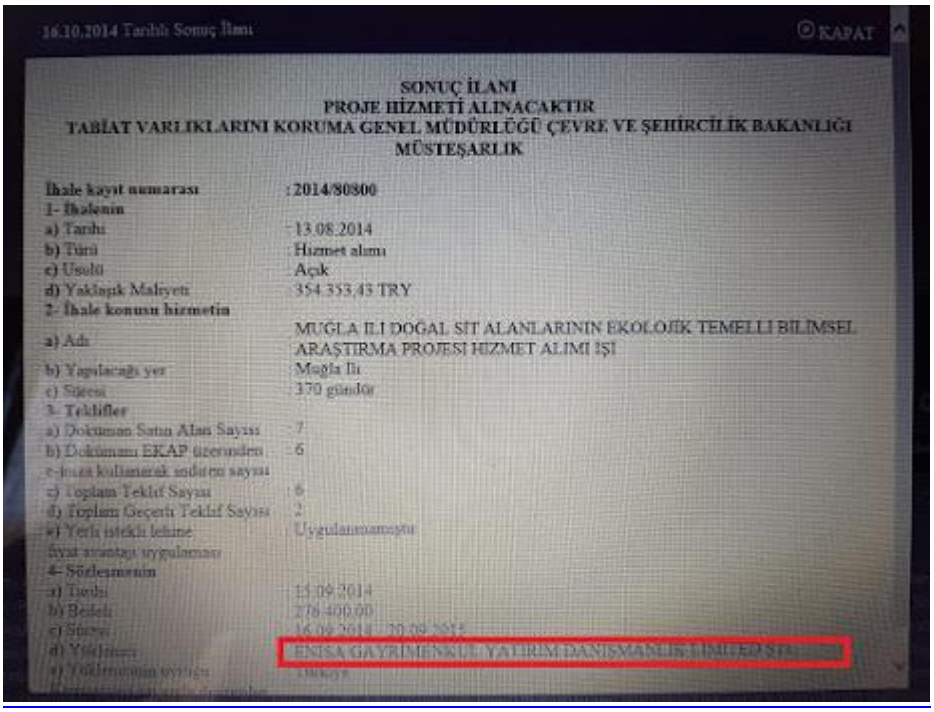
"KAMUOYUNA AÇILMA, ENFORMASYON, KAMU BİLİNCİ VE EĞİTİM
1. Taraflar, özel koruma alanlarının, sınırlarının, bunlara uygulanabilir düzenlemelerin tesisi ve korunan türlerin, yaşama ortamlarının ve bunlara uygulanabilir düzenlemelerin adlandırılması konularında uygun biçimde kamuoyuna bilgi vereceklerdir.
2. Taraflar kamuoyunu özel koruma alanlarının ve türlerin menfaati ve değeri ve doğanın esirgenmesi bakış açısından ve diğer bakış açılarından kazanılabilecek bilimsel bilgilerden haberdar etmeye çalışacaklardır. Bu tür bilgilerin eğitim programlarında uygun bir yeri olması gerekir. Taraflar aynı zamanda kamuoylarının ve esirgeme örgütlerinin çevresel etki değerlendirmesi dahil olmak üzere ilgili alanlarını ve türlerin korunması için gerekli olan önlemlere katılımını desteklemeye çalışacaklardır." denilmektedir.

Gökova Dört Mevsim Bilimsel Temelli Araştırma Projesi ve raporuna dayanarak bölgenin doğal sit alanlarının tamamının koruma statüleri değiştirilerek Barselona Sözleşmesinin yukarıdaki maddesi açıkça ihlal edilmiştir.

Proje sürecinde halkın bilgi alma ve karar alma süreçlerine katılımı engellenmiştir.

Bakanlığın Teknik Esaslar raporunda da *"Yöre sakinleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler"* (s.28) izlenmesi gereken temel ilkeler arasında yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Muğla Bölgesinde sit alanlarının koruma derecelerini yeniden değerlendirmesinde dayanak olarak gösterdiği, Yönetmeliğe aykırı biçimde bir Gayrimenkul şirketine (Enisa Arsa Arazi Değerlendirme Ofisi) hazırlatılan 'Muğla Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu adeta bir devlet sırrı gibi kamuoyundan gizlenmiştir.

16.10.2014 Tarihli Sonuç İlanı

KAPAT

SONUÇ İLANI
PROJE HİZMETİ ALINACAKTIR
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
MÜSTEŞARLIK

İhale kayıt numarası	: 2014/80800
1- İhalenin	
a) Tarihi	: 13.08.2014
b) Türü	: Hizmet alımı
c) Usulü	: Açık
d) Yaklaşık Maliyeti	: 354.353,43 TRY
2- İhale konusu hizmetin	
a) Adı	: MUĞLA İLİ DOĞAL SİT ALANLARININ EKOLOJİK TEMELLİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ HİZMET ALIMI İŞİ
b) Yapılacağı yer	: Muğla İli
c) Süresi	: 370 gündür
3- Teklifler	
a) Doküman Satın Alan Sayısı	: 7
b) Dokümanı EKAP üzerinden	: 6
c) Toplam Teklif Sayısı	: 6
d) Toplam Geçerli Teklif Sayısı	: 2
e) Yerli istekli lehine fiyat avantajı uygulaması	: Uygulanmamıştır
4- Sözleşmenin	
a) Tarihi	: 15.09.2014
b) Bedeli	: 276.400,00
c) Süresi	: 15.09.2014 - 20.09.2015
d) Yüklenici	: ENİSA GAYRİMENKUL YATIRIM DANIŞMANLIK LİMİTED ŞTİ.
e) Yüklenicinin uyruğu	: TÜRKİYE

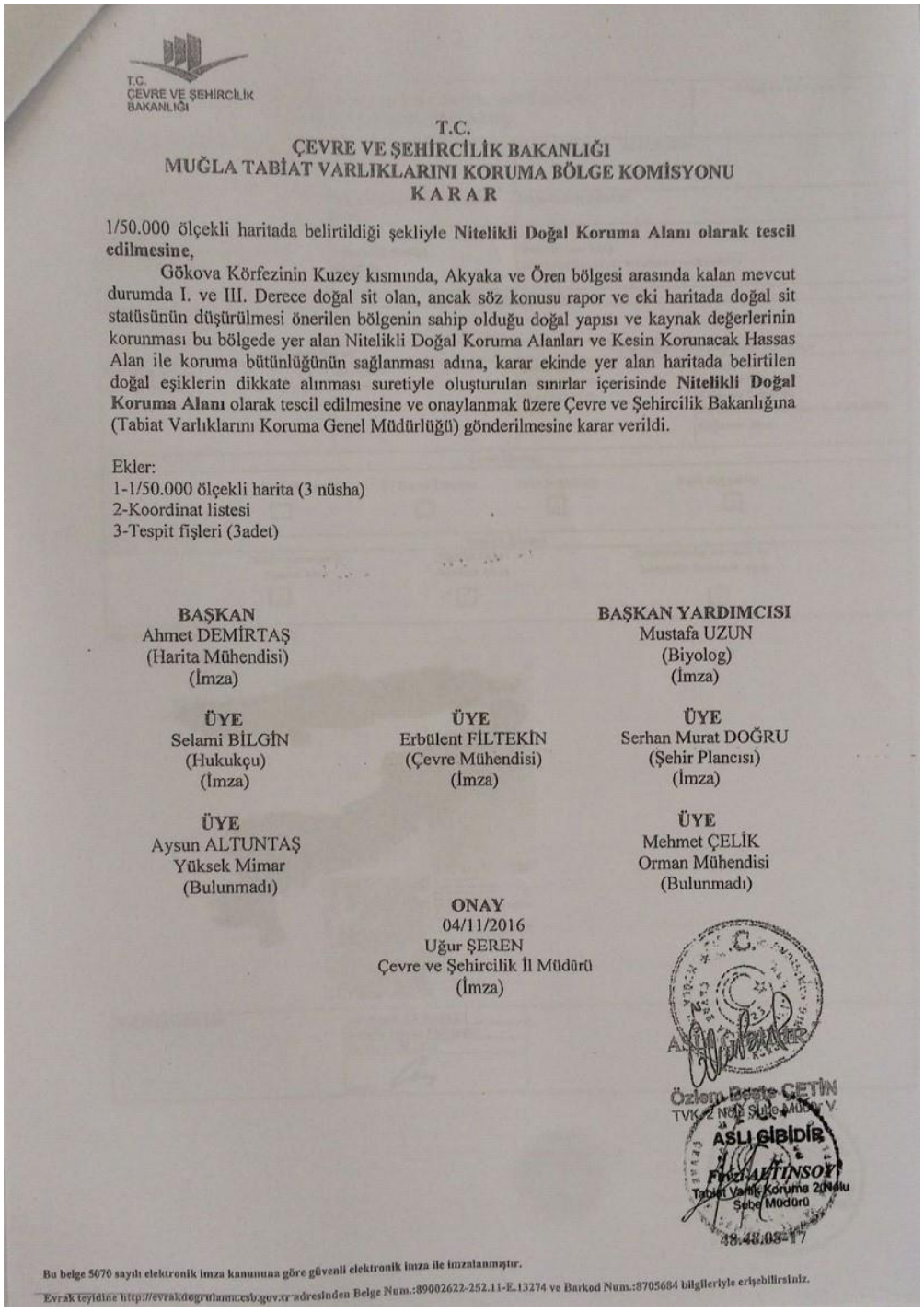
Rapor, bölgede yaşayan birçok yurttaşın anayasal Bilgi Edinme Hakkı çerçevesinde talep etmesine rağmen kamuoyu ile paylaşılmamıştır. Proje ancak 4 yıl sonra dava konusu olduğu için görülebilmiştir. Buna karşın Gökova Bölgesi ile ilgili tüm sit değişiklikleri onaylanmıştır.

Raporun Gökova ile ilgili bölümünü değerlendirip onaylayan Tabiat Varlıklarını Koruma Muğla Bölge Komisyonu'ndaki 7 kişiden 4'ü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kadrolu çalışanıdır ve Ankara'da görevlidirler. Bu kişilerin raporu onaylamak üzere Ankara'dan Muğla'ya gönderildiği anlaşılmaktadır. Raporun onay belgesinde iki komisyon üyesinin ise 'bulunamamış' olduğu belirtiliyor. Raporda imzası olan tek Muğla temsilcisi ise ÇŞB İl Müdürüdür, yani yine Bakanlığın kendi personelidir. Rapor, yerel hiçbir kurumun temsilcisine yer verilmeyen bir sözde 'Bölge' komisyonunda Bakanlığın merkezden görevlendirdiği kişilerce değerlendirilmiş ve onaylanmıştır. Yani Bakanlık kendi hazırlattığı raporu yine kendisi değerlendirmiştir. Raporun bölgede (Muğla) değerlendirilme sürecinde Bakanlığın kendi personeli dışında ne yurttaşların ne yerel yönetimlerin ne de başka kurumların katılımına izin verilmemiştir.

Çok sayıda yurttaşın 'Muğla Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'nu BİMER üzerinden talep etmesine rağmen raporun içeriği çalışmaların devam ettiği gerekçesi ile paylaşılmamıştır. Ancak söz konusu rapora dayandırılarak Gökova ÖÇK Bölgesi için sit derecelerinin değişikliği Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Değişikliklerin onayı öncesinde askı süreci dahi yürütülmemiştir. Raporu Muğla halkından hiç

kimse görmeden değişiklikler yasalaştırılmıştır. Söz konusu rapor, Muğla Çevre Platformu'nun konuyu Avrupa Parlamentosu'na taşıması ile Türkiye Hükümetinden resmen talep edilmesine rağmen AP'ye dahi gönderilmemiştir.

Çevre ile ilgili bir bilimsel raporun böylesine şeffaf olmayan bir süreçte hazırlanıp onaylanması Barselona Sözleşmesi ve Bilgiye Erişim, Karar Alma Süreçlerine Katılım ve Çevresel Adalete Erişim Sözleşmesi (Aarhus)'ne aykırıdır. Türkiye her ne kadar Aarhus Sözleşmesini imzalamamış olsa da Avrupa Birliği'nin birlik olarak taraf olduğu bu sözleşme Birliğe üye veya aday ülkelerin tümü için bağlayıcıdır.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
MUĞLA TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KOMİSYONU
KARAR

1/50.000 ölçekli haritada belirtildiği şekliyle **Nitelikli Doğal Koruma Alanı olarak tescil edilmesine,**

Gökova Körfezinin Kuzey kısmında, Akyaka ve Ören bölgesi arasında kalan mevcut durumda I. ve III. Derece doğal sit olan, ancak söz konusu rapor ve eki haritada doğal sit statüsünün düşürülmesi önerilen bölgenin sahip olduğu doğal yapısı ve kaynak değerlerinin korunması bu bölgede yer alan Nitelikli Doğal Koruma Alanları ve Kesin Korunacak Hassas Alan ile koruma bütünlüğünün sağlanması adına, karar ekinde yer alan haritada belirtilen doğal eşiklerin dikkate alınması suretiyle oluşturulan sınırlar içerisinde **Nitelikli Doğal Koruma Alanı** olarak tescil edilmesine ve onaylanmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) gönderilmesine karar verildi.

Ekler:
1-1/50.000 ölçekli harita (3 nüsha)
2-Koordinat listesi
3-Tespit fişleri (3adet)

BAŞKAN
Ahmet DEMİRTAŞ
(Harita Mühendisi)
(İmza)

BAŞKAN YARDIMCISI
Mustafa UZUN
(Biyolog)
(İmza)

ÜYE
Selami BİLGİN
(Hukukçu)
(İmza)

ÜYE
Erbülent FİLTEKİN
(Çevre Mühendisi)
(İmza)

ÜYE
Serhan Murat DOĞRU
(Şehir Plancısı)
(İmza)

ÜYE
Aysun ALTUNTAŞ
Yüksek Mimar
(Bulunmadı)

ÜYE
Mehmet ÇELİK
Orman Mühendisi
(Bulunmadı)

ONAY
04/11/2016
Uğur ŞEREN
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü
(İmza)

Özlem Pınar ÇETİN
TVKŞ Nolu Şube Müdür V.
ASLI GİBİDİR
Fuat ALTINSOY
Tabiat Varlık Koruma 2 Nolu Şube Müdürü
18.48.03-17

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidine http://evrakdogrulama.csb.gov.tr adresinden Belge Num.:89002622-252.11-E.13274 ve Barkod Num.:8705684 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Gökova Raporuna Muğla Bölge Komisyonundan verilen onay

Literatür çalışmasında Gökova Bölgesi ile ilgili daha önce yapılmış bilimsel çalışmaların önemli bir bölümü dikkate alınmamış. Oysa bölge birçok çalışmaya konu olmuştur.

Örneğin, aşağıda belirtilen yayınlar raporun kaynakçasında yer almamaktadır:

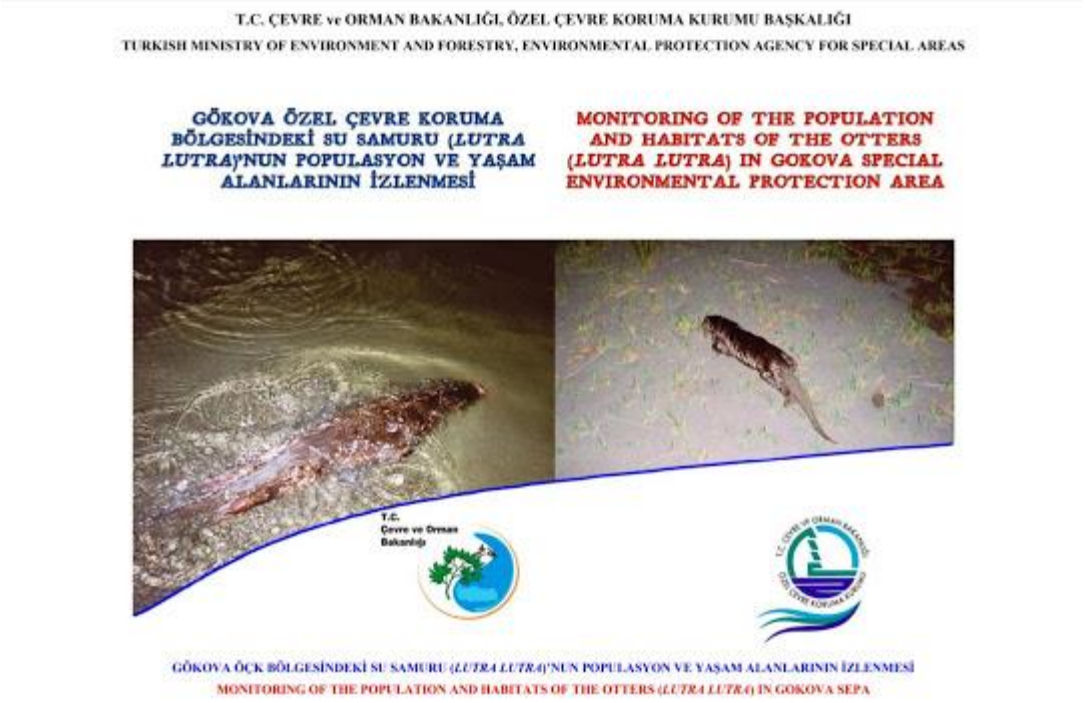
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)
Gökova İç Körfezinde Flora ve Fauna (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Gökova İç Körfezinde Su Kalitesi ve Denizel Biyoçeşitlilik (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Gökova İç Körfezi Sosyo-Ekonomik Çalışması (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Gökova İç Körfezinde Tarımsal ve Evsel Kaynaklı Kirlilik (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Gökova Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Eylem Planı (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)
Gökova ÖÇKB Kıyı ve Deniz Alanlarının Biyolojik Çeşitliliğinin Tespiti (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)
Gökova ve Datça-Bozburun ÖÇKB'lerinde Mevcut Balıkçılık ve Sosyo-ekonomik Araştırmaların İncelenmesi Raporu
Gökova Körfezi Balıkçılığa Kapalı Alanlar (SAD-AFAG)
Gökova ÖÇKB Kıyı ve Deniz Alanları Bütünleşik Yönetim Planlaması
Uluslararası Yavaş Kentler Birliği (Cittaslow) Kriterleri
Azmak Yönetim Planı Hükümleri
Kadın Azmağında Biyoçeşitlilik – Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Gökova'da Yürütülen Kıyı Alanları Yönetimi Temelli Projeler Envanteri ve Korumada Verimlilik – SAD
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce Gökova ÖÇK Bölgesinde Yürütülen Çalışmalar – ÖÇKK
Yerel Çözümlerle Gökova Havzasında Biyolojik Çeşitliliği Koruma ve Artırma Projesi – GAS-DER
Gökova Erosion Report
Economic Assessment of Gökova Special Environmental Protection Area
Putting PEEN to Practice in Marine and Coastal Areas A demonstration project ensuring the ecological resilience, coherence and sustainable future of Gökova Bay SEPA in Turkey
Gökova ÖÇKB Kadın Azmağı ve Çevresinin Koruma-Kullanma Usül ve Esasları – 11.11.2016
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki Su Samuru (Lutra Lutra) Popülasyon ve Yaşam Alanlarının İzlenmesi
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesindeki Su Samuru Habitatları
Su Samurunun (Lutra lutra) Muğla Çevresinde Yayılışı
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi Su Samuru Koruma ve İzleme Projesi

Bu çalışmalara yer verilmemiş olması, hazırlanan Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Raporu'ndaki bilimsel verileri daha önceki bilimsel çalışmalarla karşılaştırma imkanını ortadan kaldırmaktadır. Raporda önceki çalışmalarda ortaya konulan bilimsel verilerle çelişen yeni verilerin ortaya konulması, raporun bilimselliğine gölge düşürmektedir.

Önceki çalışmalara başvurularak alandaki değişikliklerin göz önüne alınmaması, bu raporun dayandırıldığı 12 Temmuz 2012'de Resmi Gazetede yayınlanan Korunan Alanlar Yönetmeliğinde belirtilen *"Korunan alanların statüsünün belirlenmesi ve değerlendirilebilmesi için zamana bağlı değişimleri ortaya koyan ekolojik süreçler tanımlanır"* Madde 5(a) ilkesinin yerine getirilmemesi anlamına gelmektedir.

Su samuru ile ilgili aşağıdaki bilimsel çalışmalar, Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Raporu'nda dikkate alınmamış; nesli tehdit altında ve uluslararası sözleşmelerle koruma altında olan bu türün yaşam alanları koruma dışına çıkarılmıştır.

Gökova sulak alanında yaşayan ve Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınmış olan, nesli tükenme tehdidi altındaki Su Samuru (Lutra Lutra), bu raporda hiç söz edilmeyerek yok sayılmış.

Bu durum raporun hazırlanmasında gereken özenin gösterilmediğine işaret ettiği gibi, raporun kendi kategorileştirmesine bile uyulmadığını göstermektedir. Çünkü raporun hazırlanmasında kullanılan kategorileştirmede ve korunan alanlar yönetmeliğinde bir türün nesli tükenme tehdidi altında olması hassas korumayı gerektirmektedir.

Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki Su Samuru (Lutra Lutra) Popülasyon ve Yaşam Alanlarının İzlenmesi
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesindeki Su Samuru Habitatları
Su Samurunun (Lutra lutra) Muğla Çevresinde Yayılışı
Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi Su Samuru Koruma ve İzleme Projesi

Bizzat Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı kurumlar tarafından yapılan bu projelerle su samurunun bölgedeki varlığı ortaya konmuştur.

Tüm bu çalışmaları dikkate almaksızın, yalnızca birkaç saha ziyareti ile bu türün artık bu bölgede yaşamadığına nasıl karar verilebilir? Hem de bölgede hala türün varlığına tanıklık eden insanlar varken. Saha gezisinde bu türe rastlanmamış olabilir, ancak proje yürütücüleri yerel halk ve sivil toplum örgütleri ile görüşseydi bu bilgilere kolayca erişebilirlerdi. Kaldı ki, projenin sahibi olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kendisinin yaptığı bilimsel çalışmalardan haberdar olmaması söz konusu olamaz.

Projede dikkate alınmayan bölgedeki su samurlarının varlığına dair daha önce yapılmış bilimsel çalışmalardan birisi olan Su Samurunun (Lutra lutra) Muğla Çevresinde Yayılışı başlıklı çalışmada izlenen yöntemle ilgili şu ifade yer alıyor:

"Çevre Bakanlığı Özel Çevre Koruma Müdürlüğü ile Muğla Üniversitesi arasında yapılan, Gökova-Akyaka Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki azmaklarda yaşayan su samurları (Lutra lutra)'nın mevcut durumlarının araştırılması ve koruma stratejilerinin belirlenmesi Projesi, protokolü gereği Haziran 1998 - Ağustos 1999 tarihleri arasında Akyaka Kadın Azmağı'na ekip halinde gidildi. Burada su samurlarının yaşadığı yerler tespit edilerek 4 istasyon seçildi. Bu istasyonlarda belirli aralıklarla dışkı toplandı ve analiz ettirildi.
Ayrıca su samurları gece aktif olduğundan araştırma süresince 7 kez (1 - 3 gün) saat 19.00 - 07.00 arası belirlenen istasyonlarda gözlem yapıldı. Su samurlarının çıkardıkları sesler dinlendi. Fotoğrafları çekilmeye çalışıldı."

Bakanlığın kendisinin Muğla Üniversitesi ile birlikte yaptığı ve nedense Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesinde yer verilmeyen bu bilimsel çalışmadan, su samurunun varlığının izlenebilmesi için aslında uzun süre geceleri de saha çalışması yapılması gerektiğini öğreniyoruz. Akıllara şu soru geliyor: su samurundan hiç söz etmeyerek bir anlamda yok olduğuna hükmeden bilim insanları neden meslektaşlarının yöntemini izleyerek geceleri de istasyon çalışmaları yapmamışlardır?

Gökova Bölgesinde var olduğu bildirilen ve Bern Sözleşmesi ile koruma altına alınmış bu türden daha önce yapılmış bu çalışmalar varken hiç söz etmemek projenin biyolojik çeşitliliği koruma saiki ile yapılmadığını ortaya koyar ve bilimselliğini sorgulanır kılar. Yine Korunan Alanlar Yönetmeliğinin *"Doğrudan ve dolaylı çevresel etkilere karşı hassas tür ve habitatları içeren duyarlı alanlara öncelikli olarak koruma statüsü verilir".* Madde 5(d) ilkesine de uyulmamıştır.

Diğer yandan, Gökova Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunun verileri ile çelişkili şekilde Bakanlığınızın 15 Ekim 2020 tarihinde Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün web sitesinde kamuoyuna sunulan **Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi, Muğla İli, Ula İlçesi, Akyaka Mahallesi, Koruma Amaçlı Revizyon İmar Planı Araştırma ve Aöıklama Raporu'** nda **3.14. Bitki Örtüsü ve Doğal Yapı Durumu** başlığı altında (sayfa 108 – 117) bölgedeki su samuru varlığına yönelik yapılan bilimsel çalışmalara geniş yer verilmiştir. Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunun hazırlanışı sırasında dikkate alınmayan bilimsel çalışmalar, Revizyon İmar Planı Açıklama Raporunda dikkate alınmıştır. Ancak bu çelişki çok vahim sonuçlara yol açmıştır: Revizyon İmar Planı Su samurlarının yaşam alanlarının korunması gerektiğine vurgu yaparken, aynı zamanda Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'na dayanarak yapılan doğal sit alanı değişikliklerini de temel alıyor. Su samurlarının yaşam alanları Bilimsel Rapor doğrultusunda "modifiye alan" olarak sınıflandırılarak koruma alanı olmaktan çıkarılmış ve bu rapor da Bakanlığınız tarafından onaylanmıştır.

Raporda insan etkisi ile doğallığını kaybetmiş alanlar "Modifiye Alanlar" şeklinde sınıflandırılarak korumaya değer alan konumunun dışına çıkarılmış.

Önceki birçok bilimsel çalışmada Gökova 1. Derece Doğal Sit Alanlarının turizm baskısı nedeni ile doğal yapısını yitirme tehlikesi altında olduğu ve tehlikenin önüne geçilmesi için yönetim planları oluşturulması gerektiği raporlanmıştır. Hal böyle iken Gökova Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunda tehdit altında olan alanların korunmasına yönelik bir çalışma öngörülmemiş. Tam tersine, bu alanlar "Modifiye Alanlar" olarak sınıflandırılarak "..alanın doğallığı özellikle modifiye alanlarda ve yerleşim yerlerinde tamamen ortadan kalkmıştır" deniliyor. Yani bu alanların doğal alan statüsünden tamamen çıkarıldığı anlaşılıyor.

Tablo 2. Doğal sit alanı ile ilgili durum değerlendirmeleri

PARAMETRE	DOĞAL SİT ALANI İLE İLGİLİ DURUM DEĞERLENDİRMELERİ
DOĞALLIK	Doğal sit alanının flora-fauna, habitat ve antropojenik etkilerin özelliklerine göre, doğal, yarı-doğal, modifiye ve yerleşim yerleri alt alanları olmak üzere 4 alan tipi tanımlanmıştır. • **Doğal alanlar:** Gökova Körfezi ve çevresi, genel olarak klimaks safhada kızılçam ormanı, maki, kalker kayalar üzerinde gelişen uçurum kaya ve Gökova Deltasında yayılış gösteren tuzlu bataklık ve bataklık vejetasyon tiplerine sahiptir. • **Yarı-doğal alanlar:** Doğal alanlar içindeki, insan etkisi ile oluşmuş, orman açıklıkları ile temsil edilmektedir. • **Modifiye alanlar:** Alanın önemli bir kısmı farklı şekillerdeki antropojenik etkiler nedeniyle doğallığını kaybetmiş ve modifiye alan tipine dönüşmüştür. • **Yerleşim Yerleri:** Doğal sit alanının yerleşim yerleri ve turizm amaçlı kurulan tesislerdir. Bu yapısı itibari ile alanın tümünden doğal alan olarak söz edilemez. Alanın doğallığı özellikle modifiye alanlarda ve yerleşim yerlerinde tamamen ortadan kalmıştır. Modifiye alan ve yerleşim yerlerinin geri dönüşümü mümkün değildir.
	Doğal sit alanının doğal alt alanlarında bütünlük ve can alıcısı sağlanmaktadır.

Gökova Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunda doğallık kriterleri

Korumayı değil kullanmayı öncelikleyen bu yaklaşım da projenin doğayı koruma saiki ile yapılmadığını ortaya koyuyor. Su Samuru örneğinde olduğu gibi, Bern Sözleşmesi ile koruma altında olan bir türün yaşam alanı, insan baskısına karşı korunmak yerine modifiye alan olarak tanımlanarak tamamen yok olmaya mahkûm edilmektedir. Doğal yapının geri dönüşü olmayacak şekilde kaybedildiği vurgusu ile gelecekte bu alanın geri kazanılması yönünde yapılacak çalışmaların da önü kesilmiş oluyor.

Bu durum koruma alanları yönetmeliğinin *"Korunan alanların doğallığını muhafaza etmek ve mevcut koruma değerlerinin devamlılığının sağlanması esastır"* Madde 5(l); ve *"Korunan alanlarda bozulmuş ya da bozulmaya yüz tutmuş ekosistem ve habitatların onarılması, ekolojik rehabilitasyonu, ekolojik restorasyonu yapılır"* Madde 5(h) ilkelerine de aykırıdır.

Doğal eşikler Doğal Sit Alanlarını daha iyi korumak için değil, koruma dışına çıkarmak için dikkate alınmış.

Raporun sonuç bölümünde doğal sit alanlarının doğal eşiklere oturtulması ile karasal doğal sit alanlarının büyüklüğünde daralma olduğu belirtiliyor.

Literatür çalışması yapıldığı belirtilmesine rağmen, bizzat Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ana paydaşı olduğu SMAP III Gökova Projesinin bilimsel çıktılarına kaynakça bölümünde yer verilmediğini görüyoruz. Bu önemli AB Projesinin çıktılarından birisi olan Gökova İç Körfezinde Tarımsal ve Ev Kaynaklı Kirlilik Raporunda Gökova Ovasını sulayan ve bir kısmı ÖÇK Bölgesi sınırları dışında kalan Çay Deresi havzasının aslında doğal bir bütünlük arz ettiği, su havzasının gıda ve çevre güvenliğinin sağlanması gerektiği, bunun için de su yönetimi yapılmasının gerekli olduğundan söz ediliyor (bkz a.g.e, sayfa 41). Gıda ve çevre güvenliğini sağlamak için havza yönetimi anlayışıyla yer altı ve yer üstü su kirliliği izleme çalışmaları yapılması gerektiği, Gökova ÖÇK Bölgesinin sınırının hemen dışında yer alan taş ocaklarının faaliyetlerinin Gökova ÖÇK Bölgesine zarar verdiği, bunların faaliyetlerinin durdurulması gerektiği bu raporda yer alıyor.

Eğer bu bilimsel çalışma dikkate alınmış olsa idi, önerildiği gibi Gökova ÖÇK Bölgesi sınırının *"doğal eşik"* kriterine uygun olarak tüm Çay Deresi havzasını koruyacak şekilde genişletilmesi gerekirdi. Ancak tam tersine, koruma alanının doğal eşik sınırlarına genişletilmesi bir kenara, bu bölgenin koruma statüsü tamamen kaldırılmış. Bırakınız su havzasının bir bütün olarak korunmasını, Çay Deresi Havzası ile birlikte Gökova Mahallesi ekolojik değer olmaktan tamamen çıkartılmıştır. Böylece Gökova ÖÇKB'yi zehirleyen, bölgedeki zeytinlikleri, ormanları, su havzasını yok eden taş ocaklarının faaliyetlerinin meşrulaştırılmak istendiği çok açıktır. Yani ekolojik temelli değil, açıkça rant temelli bir "doğal eşik" çalışması yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durum koruma alanlarına ilişkin yönetmeliğe de uymamaktadır. Bu yönetmeliğe göre: *"Korunan alanların içinde ve birbiriyle ilişkili korunan alanlar arasında, ekolojik koridorlar tesis edilir".* Madde5(g) ve *"korunan alanlarda ekosistem işlevlerinin sürekliliğini amaçlayan yönetim planı çalışmaları yapılır"* Madde 5 (f) ilkelerine aykırıdır.

Rapor, Doğa Koruma Alanlarının korunması ile ilgili uygulamadaki zaaflara değinmiyor, daha iyi koruma ile ilgili hiçbir öneri getirmiyor.

Mevcut durumun fotoğrafını çekme iddiasında bulunan bir çalışmada koruma ile ilgili yaşanan sorunların da irdelenmesi, eksikliklerin raporlanması beklenirdi. Ne yazık ki bu tür sorunlara hiç değinilmiyor.

Ekolojik temelli bilimsel bir çalışmadan, doğa koruma mevzuatı ile ilgili eksikliklerin de belirlenmiş olması ve giderilmesi için öneriler getirilmiş olması beklenirdi. Örneğin, Türkiye Barselona Sözleşmesi'ne taraf olmakla birlikte sözleşmenin yedi protokolünden birisi olan Akdeniz'de Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi Protokolü'nü (ICZM) imzalamamıştır. Bu eksiklik, Gökova'da olduğu gibi biyolojik çeşitlilik açısından zengin kıyı ekosistemleri için yönetim planlarının oluşturularak etkili yönetilmesinde zafiyet oluşturmaktadır. SMAP III Gökova Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Projesi tam da bu nedenle sonuca ulaşamamış, projenin sonuç raporunda da mevzuattaki eksikliklere dikkat çekilmiştir.

Sayıştay'ın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2019 Yılı Denetleme Raporu'nda belirlenen eksiklikler:

Raporun 66 -72. sayfaları arasında yer alan değerlendirme aşağıdaki gibidir:

BULGU 12: Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu Hazırlama Sürecinde Eksiklikler Olması

A) Doğal Sit Alanlarına İlişkin Olarak Hazırlanan Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporlarının Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik Kapsamında Bakanlıkça Hazırlanması Gerekirken, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Çerçevesinde Hizmet Alımı Yöntemiyle Hazırlattırılması

Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in "Korunan alanlara ilişkin genel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, korunan alanların belirlenmesi, değerlendirilmesi ve korunması noktasında, korunan alanların statüsünün belirlenmesi ve değerlendirilebilmesi için zamana bağlı değişimleri ortaya koyan ekolojik süreçlerin tanımlanması gerektiği, herhangi bir korunan alanın güncel durumu tespit edilmeden, o alanın korunan alan statüsünün yeniden değerlendirilemeyeceği, korunan alanların güncel durumunun alanın biyolojik çeşitliliği, hidrolojisi ve hidrojeolojisi başta olmak üzere her açıdan durumu hazırlanacak ön değerlendirme raporu sonucuna göre veya gerekli görülmesi durumunda

ise en az ardışık dört mevsimi kapsayan ekolojik temelli bilimsel araştırma yapılarak belirleneceği düzenlemelerine yer verilmektedir.

Aynı maddede, bir alanın doğal sit özelliği taşıdığının belirlenmesi durumunda ardışık en az dört mevsimi kapsayan ekolojik temelli bilimsel araştırma yapılarak koruma statüsünün belirleneceği de ifade edilmektedir.

Ayrıca, Yönetmelik'in "Doğal Sitlerin Tespit İlke ve Kriterleri" başlıklı 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında, doğal sit alanlarının; kesin korunacak hassas alanlar, nitelikli doğal koruma alanları ve sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanları olarak üç kategoriye ayrıldığı; "Tespit Raporu, Tespit Fişi ve Gerekli Belgelerin Sunumu" başlıklı 15'inci maddesinde ise, İl Müdürlüğüne iletilen doğal sit alanı ve taşınmaz tabiat varlıklarının koruma statüsü değişikliği veya ilanına ilişkin başvuruların Bölge Komisyonunda değerlendirileceği, Komisyonun alana ilişkin ardışık dört mevsimi kapsayan ekoloji temelli bilimsel araştırma çalışması talep edeceği, Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğünün araştırma raporu kapsamında tespit raporu ve tespit fişi hazırlayacağı ve Bölge Komisyonuna sunacağı, Özel Çevre Koruma Bölgelerinin tespitine ilişkin hazırlanan bilgi ve belgelerin Genel Müdürlükçe değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

"Araştırma Ekibinin Oluşturulması ve Çalışmasına İlişkin Usul ve Esaslar" başlıklı 16'ncı maddede ise; mevcut ve potansiyel tabiat varlığı ve doğal sit alanı ön değerlendirme raporu ve bilimsel araştırma çalışmasının, alanın özelliklerine göre, Genel Müdürlük tarafından belirlenen, orman mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, şehir plancısı, su ürünleri mühendisi, jeoloji mühendisi, peyzaj mimarı, çevre mühendisi, harita kadastro mühendisi ve ilgili diğer meslek gruplarından oluşturulacak en az 5 kişilik bir araştırma ekibi tarafından yapılacağı, araştırma ekibinin araştırmanın konusuna ve özelliğine göre ilgili meslek alanlarında en az 5 yıllık deneyime sahip kişilerden seçileceği, araştırma ekibinin tespit raporunu Genel Müdürlük ve ilgili İl Müdürlüğüne teslim edeceği ve İl Müdürlüğünün araştırma raporu kapsamında tespit raporu hazırlayarak Bölge Komisyonuna sunacağı belirtilmektedir.

Anılan hükümlere göre, doğal sit alanlarına ilişkin olarak, Bakanlıkça oluşturulacak araştırma ekibi tarafından en az dört mevsimi kapsayan ekolojik temelli bilimsel araştırma yapılmalı ve araştırma sonuçları raporlanmalıdır. Raporların hazırlanıp İl Müdürlüğüne sunulmasından itibaren, araştırma raporları temel alınarak düzenlenen tespit raporları, İl Müdürlükleri tarafından sırasıyla Bölge Komisyonlarına ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne sunulduktan sonra Bakan onayı alınmalı ve sit alanlarına ilişkin tescil ve ilan işlemleri sonuçlanmalıdır. Sit alanlarının koruma statüsü, kesin korunacak hassas alan, nitelikli doğal koruma alanı veya sürdürülebilir koruma/kontrollü kullanım alanlarından birisi olarak belirlenmektedir.

Yapılan incelemede, Bakanlık tarafından, 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde hizmet alımı yöntemiyle, 2014 yılında 22 adet ekolojik temelli bilimsel araştırma raporu ihalesi düzenlendiği görülmüştür. İhale kapsamındaki her bölgede çok sayıda sit alanı olduğu ve her bir sit alanı için ayrı bir rapor düzenlendiği için, raporlara ilişkin tespitlerin sadece bir kısmında tescil süreci tamamlanmış olup, büyük çoğunluğunda işlemler halen devam etmektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'in 16'ncı maddesi hükmü kapsamında, Raporların, Bakanlıkça oluşturulan bir araştırma ekibi tarafından hazırlanması, ekipte, Genel Müdürlük tarafından belirlenen, orman mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, şehir plancısı, su ürünleri mühendisi, jeoloji mühendisi, peyzaj mimarı, çevre mühendisi, harita kadastro mühendisi ve ilgili diğer meslek gruplarından katılacak kişilerin olması gerekmektedir. Belirtilen hükümlerde, araştırma

ekiplerinin, Bakanlıkça oluşturulması, ekiplerde yer alacak personelin sayı, nitelik ve meslek grupları gibi unsurların da Bakanlıkça tespit edilmesi öngörülmektedir.

Yönetmelik'te belirtilen tüm görev unvanları (orman mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, şehir plancısı, su ürünleri mühendisi, jeoloji mühendisi, peyzaj mimarı, çevre mühendisi, harita kadastro mühendisi) Bakanlıkta bulunan kadrolardır. Oysa, illerde hazırlanan ekolojik temelli bilimsel araştırma raporları, Bakanlık tarafından kendi personeline yaptırılmamış, Kamu İhale Kanunu çerçevesinde açık ihale usulü ile farklı firmalara yaptırılmıştır.

Her ne kadar İdare cevabında, Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları hazırlama çalışmaları ilk gündeme geldiğinde, muhtelif üniversitelerin akademik personelleri ile raporların üniversite bünyesinde öğretim üyeleri tarafından hazırlanması için görüşmeler yapıldığı, ancak yapılan görüşmelerde bahsi geçen akademik personelin sınav dönemleri ile Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projeleri'nin yoğun arazi çalışmaları çakıştığından, ayrıca şartnamelerde istenilen tüm uzman personelin üniversite bünyelerinde bulunmaması gibi nedenlerden dolayı, çalışmaların hizmet alımı yöntemi ile yapıldığı ifade edilse de, Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında, Raporların, akademik personel eliyle üniversitelere yaptırılması değil Bakanlıkça oluşturulan araştırma ekipleri tarafından hazırlanması öngörüldüğünden, akademik personelin çalışma takviminin konuyla ilgisi olmadığı düşünülmektedir.

Mevzuat çerçevesinde söz konusu raporların, teknik özellikleri ve bilimsel nitelikli bir çalışma gerektirmesi sebebiyle, Bakanlık araştırma ekiplerine hazırlattırılması gerekirken açık ihale usulüyle hizmet alımı yöntemiyle yaptırılmasının mevzuata uygun olmadığı düşünülmektedir.

B) Hizmet Alımı Yöntemiyle Yaptırılan İşlerde Araştırma Ekiplerinin Niteliklerinin Yönetmelik'te Belirtilen Şartlara Uygun Olmaması

Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında, araştırma ekiplerinin orman mühendisi, ziraat mühendisi, biyolog, şehir plancısı, su ürünleri mühendisi, jeoloji mühendisi, peyzaj mimarı, çevre mühendisi, harita kadastro mühendisi ve ilgili diğer meslek gruplarından oluşturulması öngörülmektedir.

Ancak, aşağıdaki tabloda yer verildiği üzere, hizmet alımı yöntemiyle oluşturulan araştırma gruplarında, biyolog kökenli araştırmacılar çoğunluk oluşturmaktadır. Tüm bölgelerdeki çalışma ekipleri üzerinde yapılan incelemede, hiçbir ekipte orman mühendisi, ziraat mühendisi ve çevre mühendisi meslek gruplarından araştırmacılara yer verilmediği görülmüştür. Oysa, kapsamlı ve birden çok bilim dalına ilişkin bilgi içeren bir Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporunun hazırlanabilmesi için, araştırmacıların farklı alanlardan seçilmesi gerektiği düşünülmektedir. Söz konusu işlerden örnek olarak seçilen İzmir/Manisa illeri ile Muğla ili raporlarında çalışan personelin çalışma alanlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 11: Araştırma Komisyonlarının Görev Dağılımı Tablosu

Muğla	İzmir/Manisa
Projedeki Görevi	**Projedeki Görevi**
Ekolog-Proje Yürütücüsü (canlıların birbirleriyle ve yaşanılan çevre ile ilişkilerini inceleyen bilim dalı ile ilgilenen uzman)	Ekolog-Proje Yürütücüsü
Botanik Uzmanı	Ornitolog
Memeli Uzmanı	Memeli Uzmanı
Herpetolog (Sürüngen Uzmanı)	Botanik Uzmanı
Ornitolog (Kuşbilimci)	Balık Uzmanı
Omurgasız Uzmanı	Omurgasız Uzmanı
Deniz Biyoloğu	Herpetolog
Hidrobiyolog	Jeoloji Mühendisi
Peyzaj Mimarı	Peyzaj Mimarı
Biyolog - Raportör	Harita Mühendisi
Jeoloji Mühendisi	Coğrafi Bilgi Sistemleri Uzmanı
Harita Mühendisi	
CBS Uzmanı - Raportör	

Tablodan da görüleceği üzere, memeli uzmanı, herpetolog (sürüngenbilimci), ornitolog (kuş bilimci), balık uzmanı, omurgasız uzmanı, deniz biyoloğu, hidrobiyolog gibi meslek grupları biyoloji bilimi temelli meslek gruplarıdır ve araştırma komisyonlarında diğer bilim dallarına kıyasla en çok biyolog kökenli araştırmacılar yer almaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarında, sayılan meslek gruplarından da personel bulundurulduğu belirtilmişse de, bulgu konumuz araştırma ekiplerinin Yönetmelik'te belirtilen şartları taşımaması olduğu için, raporları onaylayan Bölge Komisyonlarında anılan nitelikte personelin çalışması, bilimsel araştırma raporlarında orman mühendisi, ziraat mühendisi ve çevre mühendisi meslek gruplarından kimsenin yer almadığı tespitini değiştirmemektedir.

Bu nedenle, mevzuat gereğince işlem yapılması uygun olur.

C) Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporlarında Yer Alan Fotoğrafların, Teknik Şartnamelerde Yer Alan Şartları Taşımaması

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından 2013 yılında Doğal Sit Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Teknik Esaslar yayımlanmıştır. Hazırlanan bu Esaslar temel alınarak, her bir hizmet alımı için ayrı teknik şartname düzenlenmiştir.

Teknik şartnamelerin, "Araştırma Süresi ve Dönemleri" başlıklı maddesinde, en az 12 (oniki) aylık süre içerisinde belirli dönemlerde saha çalışmalarının yapılacağı ve alanla ilgili güncel veri toplanacağı, her bir doğal sit alanına ilişkin olarak, tablo 5 örnek alınarak hazırlanacak arazi çalışması programında belirtilen zamanlarda, her uzman için proje süresince farklı mevsimlerde olmak üzere en az 3 kez arazi programı yapılacağı, arazi çalışmalarının kontrol teşkilatından en az bir kişi ile yapıldığına dair imzalı ve fotoğraflı tutanakların raporda ve ek olarak sunulacağı, tutanak olarak arazi çalışma formunun doldurulacağı hususları düzenlenmektedir.

Ayrıca, teknik şartnamelerin "Genel İlkeler" başlıklı maddesinde; flora-fauna çalışmalarının yapıldığı alana ait habitat tiplerinin (orman, sulakalan, step, tarım alanı vb.) belirleneceği ve belgeleneceği (fotoğraf vb.), hayvan türlerinin (memeliler, kuşlar, sürüngenler, iki yaşamlılar, balık türleri, sürüngen türleri, omurgasız türleri) belirlenmesinde, türlerin tercihlerine uygun habitatların varlığından yararlanılacağı ve bunların fotoğraflanacağı hüküm altına alınmıştır.

Teknik şartnamelerin "Raporlar" başlıklı maddesinde ise, her bir doğal sit alanı için ayrı ayrı hazırlanacak sonuç raporunun ciltlenerek, ekleriyle beraber (fotoğraflar, tablolar, haritalar, diğer kayıtlar) dosya halinde, 3'er nüsha ve CD olarak, işe başlama tarihinden itibaren 365. günden sonraki 5 gün içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne teslim edileceği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere, sit alanlarına ilişkin olarak, araştırmacılar tarafından 1 yıl boyunca sahada gözlem ve tespit yapılmakta, tespitler fotoğraflanmakta, sonrasında ise yapılan tespitler rapora aktarılmakta ve sit alanının statüsü, kesin korunacak hassas alan, nitelikli doğal koruma alanı ya da sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı olarak belirlenmektedir.

Çeşitli yükleniciler tarafından hazırlanan raporlar incelendiğinde, raporların içerisinde yer alan fotoğrafların, yukarıda teknik şartnamede yazılan özellikleri sağlamadığı görülmüştür. Teknik şartnamede, flora-fauna çalışmalarının bitkileri, memelileri, kuşları, sürüngenleri, iki yaşamlıları, balıkları ve omurgasızlar gruplarını kapsayacak şekilde düzenleneceği ifade edilmektedir. Bu kapsamda, bahsedilen bütün hayvanların ve bitki tiplerinin tespit sahasındaki varlıklarının, arazide çekilecek fotoğraflar ile kanıtlanması gerekmektedir.

Denetim çalışmaları kapsamında, raporlarda yer alan tüm fotoğraflar JPEG formatında istenmiş, ancak sunulan fotoğrafların raporda yer alan tüm fotoğrafları içermediği anlaşılmıştır. Aynı zamanda, raporlarda yer alan fauna fotoğraflarına bakıldığında, hayvanların yakalanarak fotoğraflanması ya da fotokapan yoluyla fotoğraflanması, dolayısıyla, bölgedeki varlıklarının tespit edilmesi gerekirken, söz konusu işlemin yapılmadığı, başka kaynaklardan temin edilen fauna fotoğraflarının kullanıldığı izlenimi edinilmiştir. Fauna fotoğraflarının hepsinin JPEG ortamında sunulamaması da bu izlenimi güçlendirmektedir. Çünkü JPEG olarak sunulan fotoğraflarda, fotoğrafın çekim tarihleri ya da diğer teknik özellikleri görülebilmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, çalışmalarda profesyonel nitelikli görseller istenmediği, sadece alanın genel özelliklerini yansıtıcı, akademisyenlerin arazi incelemesi esnasında anlık çekilmiş ve arazinin güncelliğini gösteren nitelikte görseller istendiği ifade edilse de, bulgumuzda fotoğrafların profesyonel olarak çekilmesi gerektiği gibi bir ifade bulunmamakta olup, fotoğrafların teknik şartnamede yer alan şartları taşımadığı hususu belirtilmektedir.

Anılan sebeplerle, hazırlanan raporların teknik esaslara ve teknik şartname hükümlerine uygun olmadığı, İdare tarafından taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen yüklenicilere sözleşmeden kaynaklanan idari yaptırımların uygulanması gerekirken söz konusu işlemin yapılmadığı düşünülmektedir.

D) İzmir ve Manisa İlleri Doğal Sit Alanı Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları ile Muğla İli Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporlarına İlişkin Tespitler

İzmir-Manisa ve Muğla İlleri Doğal Sit Alanları Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları üzerinde yapılan incelemede, raporlarda teknik esaslar ve sözleşme/teknik şartname hükümlerine aykırı uygulamaların olduğu görülmüştür. Raporlara ilişkin tespitler, aşağıda yer almaktadır;

- Teknik şartname hükümlerine göre, her uzman için proje süresince farklı mevsimlerde olmak üzere, en az 3 kez arazi programı yapılmalı ve tutanak olarak arazi çalışma formu Ek-2 doldurulmalıdır. Dolayısıyla, her bir teknik uzman tarafından en az 3 tutanağa imza atılması gerekmektedir. İncelenen raporlarda, teknik uzmanların bazılarının tutanaklara yıl içerisinde 3 kez imza atmadığı, dolayısıyla teknik şartname hükümlerine göre yıl içerisinde 3 kez araziye çıkmadığı görülmüştür. Söz konusu kişiler tarafından, arazi

tutanaklarının imzalanmamasına rağmen, bilimsel araştırma raporları imzalanmıştır. Teknik şartname hükümlerine göre proje ekibinin, proje çalışma takvimine göre, doğal sitin bulunduğu ildeki görev alanında yer alması gereken günlerde görev mahallinde bulunmaması durumunda, günlük 500,00 TL ceza işletilmesi gerekirken, yüklenicilere bir ceza uygulanmadığı anlaşılmıştır.

- Harita Mühendisleri, araştırma raporlarına imza atsa da, arazi çalışma formlarına imza atmamışlardır.
- Bazı sit alanlarına ilişkin raporlarda, ilk başta düzenlenen sonuç raporları ile revize edilerek düzenlenen sonuç raporlarına imza atan uzmanlar aynı uzmanlar değildir.
- Teknik şartnamelerde, Genel Müdürlük tarafından, bir bölge veya ilde, ekolojik temelli bilimsel araştırma projesi ekibinde görev alan araştırmacıların, bu proje tamamlanmadan başka bir bölge veya ilde yapılacak ekolojik temelli bilimsel araştırma projesinde görev alamayacağı hüküm altına alınmasına rağmen, farklı illerin raporlarına aynı uzmanın imza attığı görülmüştür.
- İzmir Doğal Sit Alanı Ekolojik Temelli Raporlarının hazırlanma süreçlerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığından eksik görüş alındığı için, belirtilen alanlarda Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tahsis edilen ya da tahsis süreci devam eden taşınmazların üzerinde bulunduğu parsellerin sit sınırı değişikliklerinden etkilenmesi nedeniyle, raporun teslim edilmesi uzamış ve sözleşme hükümlerinde belirtilen sürede raporlar tamamlanamamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, söz konusu hususların revize raporlarla giderildiği ifade edilse de, revize raporların incelenmesi sonucu, söz konusu tespitlerin revize raporlarda da bulunduğu görülmüştür.

Sayılan tespitler çerçevesinde, düzenlenen raporlarda, teknik esaslar ve sözleşme/teknik şartname hükümlerine aykırı uygulamaların olduğu ve idari yaptırım süreçlerinin işletilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç:

Yukarıdaki saptamalar, Gökova Dört Mevsim Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu'nun biyolojik çeşitliliği koruma önceliği ile hazırlanmadığını ortaya koyuyor. Halkın katılımının sağlanmadığı, şeffaf ve katılımcı olmayan hazırlanış şekli ile bu proje, Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğin korunması yönünde taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmeyi de ihlal ediyor. Eğer uluslararası sözleşmelerin öngördüğü gibi katılımcı ve şeffaf bir proje çalışması yürütülse idi, yerel paydaşların katkısı ile eksikleri giderilebilir ve doğal yaşam alanları için koruma statülerini düşürmek ya da ortadan kaldırmak yerine daha iyi koruma sağlayan bir rapor hazırlanabilirdi.

Raporun hazırlanış sürecinde belirlenen birçok yerel mevzuata ve uluslararası sözleşmelerle çelişen noktaların olması Raporu hukuki anlamda da kabul edilemez kılmaktadır. Rapora dayandırılarak yapılan Doğal Sit Alanları değişiklikleri sonucunda Gökova ÖÇK Bölgesi daha fazla insan baskısı altına gireceği ve ileride telafisi mümkün olmayan ekolojik kayıplara neden olacağı için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Rapora verdiği onayı iptal etmesi uygun olacaktır.